

Vlaams Actieplan voor de Paardenhouderij

Naar een duurzame ontwikkeling van de Vlaamse Paardenhouderij

Een initiatief van Vlaams minister-president Kris Peeters

februari 2009

Vlaams Actieplan Paardenhouderij

Inhoudsopgave

Woord vooraf

Situering van het Actieplan

Beleidsvisie over de Vlaamse paardenhouderij

Beleidsacties

Hefboom I: De paardenwereld van A tot Z

ACTIE 1: Het ABC van de paardenwereld

Hefboom II: Professionalisering via vorming en opleiding, sleutel tot succes

ACTIE 2: Bestaande opleidingen bijsturen

ACTIE 3: Actualiseren en opstellen van nieuwe beroepsprofielen met betrekking tot paardenhouderij

Hefboom III: Informeren, communiceren en sensibiliseren, van top tot basis

ACTIE 4: Brochures en infodagen maken wegwijs doorheen het paardenlandschap

ACTIE 5: Promoten van troeven van de Vlaamse paardenhouderij

ACTIE 6: Inventariseren van en communiceren over bestaande subsidiemogelijkheden en fondsen

Hefboom IV: De paardensector als volwaardige gesprekspartner, overleg als middel tot oplossing

ACTIE 7: Overleg inzake (toeristische en recreatieve) infrastructuur

ACTIE 8: Overleg inzake stedenbouwkundige vergunningen

ACTIE 9: Overleg inzake verplichte verzekering

ACTIE 10: Overleg inzake herwaardering paardenrensector

ACTIE 11: Overleg en sensibilisering met FOD Volksgezondheid en Landbouw en FAVV

Hefboom V: Vereenvoudiging, aanpassing en transparantie van regelgeving

ACTIE 12: Updaten en actualiseren van de verkeersregelgeving

ACTIE 13: Regelgeving inzake spelen en (sport)wedenschappen

ACTIE 14: Aanpassen Kustcodex

Hefboom VI: Structurele ondersteuning, een duurzame stimulans voor de paardenhouderij

ACTIE 15: Nieuwe maatregel voor plattelandontwikkeling voor de paardenhouderij

ACTIE 16: Uitbouw van een Vlaams paardenloket

Woord vooraf

De paardenhouderij in Vlaanderen is aan een sterke opmars bezig. Op het Vlaamse platteland zien we dan ook meer en meer paarden. Naar schatting telt Vlaanderen er vandaag zo'n 150.000.

En ook het aantal Vlamingen dat zich dag in dag uit bezig houdt met paarden, groeit jaar na jaar.

Deze groei is een belangrijke maatschappelijke ontwikkeling, waarmee het beleid rekening moet houden. We kunnen er immers van uitgaan dat dergelijke ontwikkeling niet zonder impact blijft op het hele plattelandsgebeuren.

De overheid kan en mag niet aan de kant blijven staan, niet enkel omwille van de economische meerwaarde die de paardenhouderij voor de Vlaamse economie vertegenwoordigt, zeker ook omwille van het maatschappelijk en sociaal belang. De paardenhouderij moet dan ook een volwaardige plaats krijgen in het Vlaamse landschap en dit in harmonie met de andere maatschappelijke actoren.

Voor het beleid was de paardenhouderij een onontgonnen terrein. Daarom heb ik vanuit mijn bevoegdheid voor plattelandsbeleid in 2008 het initiatief genomen om, samen met de sector, te overleggen over hoe we met deze ontwikkelingen dienen om te gaan alsook over welke opportuniteiten deze ontwikkelingen bieden.

Aan de hand van 7 dialoogdagen werden de pijnpunten blootgelegd maar werden eveneens de mogelijkheden van de paardenhouderij in kaart gebracht.

Het waren keer op keer boeiende en interessante gesprekken. Niet minder dan 150 mensen die op de één of andere manier een raakvlak hebben met de paardenhouderij, hebben hieraan deelgenomen.

In samenspraak met alle gesprekspartners werden de knelpunten geïnventariseerd en werd naar oplossingen gezocht.

Deze aanzet tot oplossingen werd samengebracht in het actieplan dat hier voorligt. Dit actieplan moet er toe bijdragen dat de paardenhouderij als nieuwe economische drager op het platteland de nodige kansen en stimulansen krijgt.

Ik ben er alvast van overtuigd dat het actieplan een belangrijk meerjarenplan is dat de nodige zuurstof zal bieden aan de Vlaamse paardenhouderij opdat deze zich ook tijdens de volgende jaren duurzaam zou kunnen ontwikkelen.

A handwritten signature in brown ink, consisting of a large, stylized 'K' and 'P' intertwined.

*Kris Peeters
Minister-president van de Vlaamse Regering
Vlaams minister van Landbouw en Plattelandsbeleid*

Situering

De paardenhouderij is een sector met vele gezichten: er is de duidelijke verwantschap met de landbouw en het platteland, maar tegelijk zijn de activiteiten ook sterk verweven met sport bijvoorbeeld. Het is bij uitstek ook een sociale en familiale aangelegenheid waarbij jong en oud samen genieten,... Kortom, de sector is een weerspiegeling van de samenleving en geniet net daarom een brede maatschappelijke belangstelling.

Om een harmonieuze ontwikkeling van de paardenhouderij te blijven verzekeren, werd met de sector en tal van andere partners het gesprek aangegaan tijdens 7 dialoogdagen. Sinds maart 2008 werd maandelijks een thema behandeld. De thema's die aan bod kwamen, waren:

- vorming en opleiding op 3 maart 2008;
- organisatie, verenigingen en woordvoerderschap op 2 april 2008;
- toerisme en recreatie op 7 mei 2008;
- ruimtelijke ordening en vergunningen op 5 juni 2008;
- paard en overheid op 27 augustus 2008;
- paard en samenleving op 24 september 2008;
- handel en economie op 16 oktober 2008.

De geanimeerde maar constructieve gesprekken werden gebundeld in een verslagboek. De voorstellen tot oplossing vormden de basis van het actieplan.

Het actieplan omvat 6 hefboomen, waaraan 16 verschillende acties zijn gekoppeld. Sommige van deze acties zijn reeds in belangrijke mate uitgevoerd of de uitvoering ervan is volop bezig. Concreete voorbeelden zijn de aanpassing van de VLAREM-reglementering (verruiming van de vrijstelling van milieuvergunning voor occasionele activiteiten met paarden bv. ruitertoernooien), de aanpassing van het VLIF (er kan beroep gedaan worden op VLIF-steun voor het bouwen, verbouwen en uitrusten van stallen voor paarden, met inbegrip van gebouwen voor het trainen van paarden en de aanleg van een buitenpiste),... Andere acties kunnen dan weer op korte termijn aangepakt worden, terwijl nog andere op langere termijn moeten gezien worden.

Bij iedere actie wordt telkens de initiatiefnemer vermeld en wordt ook een startmoment van de actie aangegeven.

Volgende 6 hefboomen vormen de spil van het actieplan:

- Hefboom I: De paardenwereld van A tot Z
- Hefboom II: Professionalisering via vorming en opleiding, sleutel tot succes
- Hefboom III: Informeren, communiceren en sensibiliseren, van top tot basis
- Hefboom IV: De paardensector als volwaardige gesprekspartner, overleg als middel tot oplossing
- Hefboom V: Vereenvoudiging, aanpassing en transparantie van de regelgeving
- Hefboom VI: Structurele ondersteuning, een duurzame stimulans voor de paardenhouderij

Hefboom I

De paardenwereld van A tot Z

Het toenemend aantal paarden en paardenhouders in Vlaanderen heeft onvermijdelijk consequenties voor het maatschappelijk gebeuren. Nieuwe initiatieven steken de kop op, eisen een plaats op in de maatschappij of vragen een eigen (nieuwe) invulling. Bovendien zijn heel wat “nieuwe” paardenliefhebbers niet of onvoldoende vertrouwd met het paard en alles wat daar mee samenhangt.

Daarom is het noodzakelijk dat er een overzicht bestaat van alle gangbare begrippen, termen en actoren die momenteel in de paardensector omgaan. Deze inventaris vormt tevens de basis van een noodzakelijke eenvormigheid en afstemming.

ACTIE 1: HET ABC VAN DE PAARDENWERELD

Situering

Er bestaan heel wat begrippen in de paardenwereld die niet altijd door iedereen op eenzelfde en eenduidige manier worden geïnterpreteerd. Gezien de enorme diversiteit binnen de sector zijn er, zeker wat de verschijningsvormen betreft, heel wat mogelijkheden: paardenfokkerij, paardenhouderij, manege, stoeterij, pensionstal, hengstenhouderij, paardenmelkerij,...

Daarnaast worden heel wat van deze activiteiten ook nog eens gecombineerd binnen één en hetzelfde bedrijf. Op het vlak van ruimtelijke ordening kan dat voor de nodige problemen zorgen. Want wat hoort bijvoorbeeld thuis binnen welke bestemming. Daarom is het essentieel dat deze begrippen duidelijk gedefinieerd worden.

Ook andere termen uit de paardenwereld zoals afspanning, hippotherapie, ruitersporen, jaagsporen,... worden vaak uiteenlopend gehanteerd.

Om goede regelgeving te maken, is het van groot belang dat iedereen eenzelfde terminologie hanteert.

Naast tal van diverse begrippen zijn er, gezien de grote diversiteit binnen de sector, ook heel wat verschillende actoren betrokken bij het paardengebeuren. Er zijn de diverse organisaties die het paard, de paardenhouder of de ruiter/menner als focus hebben (de stamboeken, de sportfederaties,...), maar er zijn ook diverse overheidsdiensten die maatregelen nemen die impact hebben op de paardenhouderij.

Kortom, om te weten welke diensten en organisaties betrokken zijn bij het paardengebeuren, is het noodzakelijk dat hiervan een duidelijk overzicht wordt gemaakt: de ‘wie is wie’ van de paardenwereld, met andere woorden.

Acties	Wie	Timing
Formuleren en updaten van begrippen uit de paardenwereld	Vlaams paardenloket	1ste helft 2009
Opmaak van ‘wie is wie’ van de paardenwereld	Vlaams paardenloket	1ste helft 2009

Hefboom II

Professionalisering via vorming en opleiding, sleutel tot succes

Vlaanderen staat aan de wereldtop op het vlak van onderwijs. Ook de hippische opleidingen getuigen van kwaliteit. Als gevolg van de groei van de paardenhouderij in Vlaanderen, is de voorbije jaren een ruim aanbod aan hippische opleidingen uitgebouwd. Bovendien is dit aanbod heel divers: over 5 departementen heen staan niet minder dan 16 instituten in voor vorming en opleiding, gaande van opleidingen gericht op de recreatieve of sportieve ruiter, tot opleidingen die gericht zijn op de uitoefening van een beroepsactiviteit. Vaak echter is er interactie tussen beide en is het sportieve in het beroepsmatige geïncorporeerd.

De resultaten van deze ontwikkeling zijn niet uitgebleven. Vlaanderen telt tal van topruiters die zijn gegroeid vanuit de sportfederaties, ook de Vlaamse fokkers zijn van een enorm hoog niveau,...

En alhoewel de sector zelf de voorbije jaren al heel wat knelpunten op het vlak van opleiding en vorming heeft aangepakt, blijven er vandaag niettemin nog een aantal knelpunten bestaan die om een oplossing vragen.

Een knelpunt dat tijdens de dialoogdagen werd gesignaleerd, is dat binnen bestaande opleidingen de leerinhouden, naargelang de aanbieder van de opleiding, soms verschillend zijn.

We zien ook dat de paardenhouderij een sector is die voortdurend evolueert. Als gevolg hiervan ontstaan er nieuwe opleidingen. Om de tewerkstellingskansen te optimaliseren – zeker bij een groeiend aanbod van diploma's – is het, zowel voor de werkgever als voor de werknemer, noodzakelijk dat de titulatuur van de afgeleverde diploma's overal in Vlaanderen eenduidig en uniform is.

ACTIE 2: BESTAANDE OPLEIDINGEN BIJSTUREN

Situering

Het hippische opleidingsaanbod in Vlaanderen is vrij volledig. Toch zijn er binnen het bestaande aanbod aanpassingen noodzakelijk om beter te kunnen inspelen op de noden die leven op het terrein.

Acties	Wie	timing
Federaties bekijken of er voor bepaalde aangeboden opleidingen nood is om deze te officialiseren	Landelijke Rijverenigingen Vlaamse Liga Paardensport	2de helft 2009
Nagaan en evalueren van vrijstellingen in het kader van VLIF-steun	VCP Forum beroepen en opleiding Departement Landbouw en Visserij	2009
Opstellen van duidelijke eindtermen voor het secundair onderwijs (paardenhumaniora's) en deze opleidingen blijvend binnen het landbouwonderwijs situeren	Departement Onderwijs, paardenhumaniora's, Sportfederaties	Juni 2009

ACTIE 3: ACTUALISEREN EN OPSTELLEN VAN NIEUWE BEROEPSPROFIELEN MET BETREKKING TOT DE PAARDENHOUDERIJ

Situering

Als gevolg van de verdere ontwikkeling van de paardenhouderij is het belangrijk dat bestaande beroepen binnen de paardenhouderij worden afgestemd op deze evolutie. Daarom is het essentieel dat bestaande beroepsprofielen worden geactualiseerd. Daarnaast ontstaat ook de vraag naar nieuwe beroepsactiviteiten. De sector stelde tijdens de dialoogdag voor om na te gaan wat er vandaag nog ontbreekt aan opleidingsaanbod en wie de beste opleidingsverstrekker is in functie van de beoogde doelstellingen. Verder stelt de sector het belang voorop van een duidelijke en uniforme titulatuur voor (nieuwe) opleidingen.

Aanpak

Acties	Wie	timing
Actualiseren en opstellen van nieuwe beroepsprofielen met betrekking tot de paardenhouderij	Vlaamse Hippische Sportbond, Onderwijs	2de helft 2009
Verbeteren van het onderwijsaanbod met betrekking tot recreatieve en toeristische aspecten	Vlaams paardenloket	1ste helft 2009

Hefboom III

Informereren, communiceren en sensibiliseren, van top tot basis

Zowel het aantal paarden als de personen die in Vlaanderen recreatief, hobbymatig en/of sportief met paarden of pony's bezig zijn, kennen de laatste jaren een explosieve groei. Men schat dat om en bij de 200.000 Vlamingen op één of andere manier, als recreant of sporter, actief zijn. Velen schaffen zich dan ook een eigen paard aan maar zijn soms onvoldoende op de hoogte van een aantal zaken, zoals 'hoe hou ik mijn paard gezond, welke voeding is voor het paard noodzakelijk, wanneer moet de pony ontwormd worden, moet ik een bouwvergunning hebben voor een schuilhok,...

Er bestaat weliswaar een veelheid aan informatie met betrekking tot de paardenhouderij in Vlaanderen, maar vaak ziet men door de bomen het bos niet meer. Onwetendheid is dan ook vaak de reden waarom bepaalde regels niet altijd even goed worden opgevolgd. Paardenhouders informeren en sensibiliseren, vormt dan ook een belangrijke opdracht voor de sector maar ook voor de overheid.

ACTIE 4: BROCHURES EN INFODAGEN MAKEN WEGWIJS DOORHEEN HET PAARDENLANDSCHAP

Situering

Vandaag bestaan reeds heel wat brochures. Het is van het grootste belang dit totaal informatiepakket op een zo ruim mogelijke schaal te verspreiden.

Het Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling (ADLO), heeft voor diverse diersoorten een reeks zeer informatieve brochures opgesteld, zo ook over de paarden. Uit de dialoogdagen is echter gebleken dat deze brochures onvoldoende gekend zijn. Volgende brochures zijn beschikbaar:

- Voeding van paarden
- Paarden gezond houden
- Huisvesting van paarden
- Grasland voor paarden

Het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) heeft een brochure gemaakt rond het thema "Veiligheid in de paardenhouderij".

In het buitenland (o.a. Nederland) zijn naast allerlei studies, ook brochures beschikbaar over hoe een paardenhouderij zich op een duurzame en goedkope manier kan integreren in natuur- en landschapsontwikkeling. Dit kan door een aantal eenvoudige maatregelen te nemen zoals bijv. de aanleg en het beheer van heggen, van singels en kleine landschapselementen.

Ook de paardensector zelf bleef de voorbije jaren niet bij de pakken zitten. Titels als 'Paardrijden – ruiterbrevetten', 'Het ABC van de hippische opleidingen in Vlaanderen', 'Keiveilig paardrijden' zijn slechts een beperkte greep uit het ruime aanbod aan publicaties van en over de hippische sector.

Gezien de evolutie van de sector, is het noodzakelijk in de toekomst ook nieuwe onderwerpen uit te diepen en de informatie op een verstaanbare manier bij de doelgroep over te brengen.

Acties	Wie	Timing
Inventariseren en ruimer verspreiden van bestaande brochures	Vlaams paardenloket	1ste helft 2009
Opstellen van informatieve brochures met betrekking tot: <ul style="list-style-type: none"> • wegcode voor ruiter en menner <ul style="list-style-type: none"> • mestdecreet • milieuvergunningen • ruimtelijke ordening • veiligheid in de paardenhouderij 	Werkgroep verkeersreglementering Vlaamse Landmaatschappij Vlaamse Landmaatschappij Departement Landbouw en Visserij/ Departement Ruimtelijke Ordening Departement Landbouw en Visserij	1ste helft 2009 Februari 2009 Februari 2009 1ste helft 2009 Februari 2009

ACTIE 5: PROMOTEN VAN TROEVEN VAN DE VLAAMSE PAARDENHOUDERIJ

Situering

De paardenhouderij biedt op het vlak van promotie en toerisme een belangrijke meerwaarde. Enerzijds is er het product zelf, met name het paard en de activiteiten die hier rechtstreeks mee verweven zijn. Sprekende voorbeelden daarvan zijn de paardenprocessie van Hakendover, de koetsiers van de stad Brugge, de paardenmarkt van Torhout, enz. Deze activiteiten hebben een grote attractiewaarde en bieden op het vlak van toerisme mooie perspectieven.

Anderzijds gaat het bij toerisme in hoge mate over de beleving van een regio, over de authenticiteit van een streek en over haar identiteit. Dit geldt ook voor de inzet van het paard en alles wat hiermee verweven is als een element van streekidentiteit.

Vlaanderen beschikt op het vlak van paardentoeerisme over tal van troeven. Zo zijn er heel wat stoeterijen waar Vlaamse toppaarden worden gekweekt, er zijn ook de Belgische trekpaarden die erkend zijn als levend cultuurpatrimonium, ...

We stellen evenwel vast dat deze troeven vandaag nog onvoldoende worden uitgespeeld. Daarom werd tijdens de dialoogdag voorgesteld om de mogelijkheden te onderzoeken om het paardentoeerisme nog duidelijker op de kaart te zetten. Op die manier wordt mee bijgedragen aan het positieve imago van Vlaanderen in binnen- en buitenland.

Het paard als een toeristische attractie voor héél Vlaanderen voorstellen, is onmogelijk. Niet iedere streek in Vlaanderen heeft immers iets met paarden. Evenwel zijn er regio's of streken in Vlaanderen waar men, vaak vanuit historisch perspectief, het paard zonder dat het dier er fysiek aanwezig is of zonder er rechtstreeks een relatie mee te hebben, kan inschakelen bij het uittekenen van de streekidentiteit en de streekgeschiedenis (bijv. het Brabants trekpaard in de provincie Vlaams Brabant). Het paard geeft op die manier mee vorm aan de streekidentiteit en maakt deel uit van een totaal verhaal waarin herkenbaarheid, bereikbaarheid, kleinschaligheid, als belangrijke troeven worden uitgespeeld. Toerisme ontstaat immers bij de consumptie van verschillende goederen en producten waar anderen mee verantwoordelijk voor zijn.

Vandaar de noodzaak om de betekenis van het paard in sommige regio's van Vlaanderen (nog meer) op te nemen in de uitbouw van een streekeigen beleid. Tevens dient het toeristische beleid op zoek te gaan naar nieuwe potentiële regio's waar het paard, als een aanvaard en gedragen gegeven voor die streek, de toeristische identiteit mee vorm kan geven of de uitstraling ervan kan vergroten (bijv. bij de ontwikkeling van het Nationaal Park Hoge Kempen in de Provincie Limburg).

Daarnaast is het ook van essentieel belang dat de internationaal geroemde kwaliteit van de Vlaamse kennis inzake fokken en opleiden van paarden, ook in het buitenland ruim wordt verspreid. Vlaanderen staat op dit vlak immers aan de wereldtop. Zo voerde in 2008 de Vlaamse tophengst "Darco" opnieuw de World Breeding Federation for Sporthorses (WBFSH) aan als de absolute nummer 1 (met ondertussen reeds 53 nakomelingen op de lijst).

Acties	Wie	timing
Troeven van paardenhouderij op het vlak van toerisme (verder) onderzoeken, beter uitspelen en verankeren. (bv. bezoek stoeterijen opnemen in toeristische activiteiten; specifieke, streekeigen evenementen promoten;...)	Minister van Plattelandsbeleid samen met Minister van Toerisme	1ste helft 2009
Vlaamse paardenhouderij meer en beter promoten bij evenementen en buitenlandse handelsmissies • deelname Flanders Horse Expo	Minister van Plattelandsbeleid Vlaamse Landmaatschappij	Februari 2009
Jaarlijks verkiezen van een Vlaamse paardenambassadeur	Minister van Plattelandsbeleid	Februari 2009

ACTIE 6: INVENTARISEREN VAN EN COMMUNICEREN OVER BESTAANDE SUBSIDIEMOGELIJKHEDEN EN FONDSEN

Vandaag bestaan er op diverse niveaus heel wat mogelijkheden met betrekking tot subsidies en fondsen die de paardenhouderij moeten helpen ondersteunen.

Zo is er bijvoorbeeld het Programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO), professionelen kunnen ook een tussenkomst aanvragen bij het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF); verder is er ook het instrument van de beheerovereenkomsten waarop ook paardenhouders beroep kunnen doen,... En er zijn nog tal van andere mogelijkheden die vandaag nog onvoldoende gekend zijn in de paardenwereld.

Daarom is het belangrijk dat er wordt onderzocht welke mogelijkheden er bestaan inzake (financiële) ondersteuning. Deze mogelijkheden dienen geïnventariseerd en gecommuniceerd te worden.

Acties	Wie	Timing
Inventariseren en communiceren van subsidiemogelijkheden	Vlaams paardenloket	2009
Studiedag 'paarden op het platteland': mogelijkheden PDPO	Departement Landbouw en Visserij	Oktober 2008

Hefboom IV

De paardensector als volwaardige gesprekspartner, overleg als middel tot oplossing

De rode draad doorheen het traject van de zeven dialoogdagen was een duidelijke vraag vanuit de paardensector tot meer overleg met de diverse overheden. De sector onderstreept dat er dikwijls te weinig rekening werd gehouden met de eigenheden van de sector bij de uitwerking van regelgeving en maatregelen die een impact hebben op het reilen en zeilen van de sector. Al te vaak werd in het verleden regelgeving uitgewerkt die voor de sector ernstige gevolgen had, zonder dat de juiste impact ervan werd ingeschat. Verder stelde de sector tijdens de besprekingen dat de wetgever zich soms pas achteraf realiseert hoe ingrijpend de nieuwe regelgeving wel is en welke gevolgen zij heeft, gevolgen die de wetgever uiteindelijk niet had bedoeld.

Daarom wenst de paardensector voortaan vooraf gehoord of betrokken te worden bij het aanpassen van bestaande of het opstellen van nieuwe regelgeving met impact op de sector. Indien de sector vooraf wordt geraadpleegd, kan gewezen worden op de gevolgen die de aangepaste of nieuwe regelgeving heeft.

Het is cruciaal, zeker in het licht van de verdere ontwikkeling van de paardenhouderij in Vlaanderen, dat de sector als volwaardige gesprekspartner mee aan tafel kan zitten.

ACTIE 7: OVERLEG INZAKE (TOERISTISCHE EN RECREATIEVE) INFRASTRUCTUUR

Situering

De explosieve groei van het aantal ruiters dat zich wil ontspannen, heeft geleid tot een toenemende vraag naar routestructuren, zeker omdat de mogelijkheden door het huidige intense verkeer, beperkt zijn. De recreatieve ruiter wenst op een ontspannen manier paard te kunnen rijden op veilige, goed berijdbare en bereikbare paden en hij wil keuzemogelijkheden hebben in lengte en soort route. Hij opteert voor routes die liefst zo dicht mogelijk aansluiten en bereikbaar zijn vanaf de eigen stalling of manege en die met elkaar verbonden zijn in een netwerk.

In de praktijk blijkt echter dat vele bestaande routestructuren niet of onvoldoende rekening houden met de wensen van de sector. Het (plots en zonder overleg) afsluiten van wegen door bossen, het verbod tot betreden van jaagpaden en trekwegen, plots opduikende geasfalteerde wegen zonder verder alternatief, verbodstekens voor menners of ruiters, te smalle doorgangen door hekken voor koetsen,... het is slechts een greep uit de vele knelpunten waar de ruiter of menner op het terrein mee geconfronteerd wordt.

Dit kan verholpen worden door de sector mee te betrekken bij de uitbouw en ontwikkeling van ruitersporen. Wie zorgt voor het onderhoud en de (mede)financiering bij aanleg, wat met betrekking tot de multifunctionaliteit van de ruitersporen, hoe is het gesteld met de ontsluiting? Het zijn slechts enkele vragen die aan bod moeten komen bij de ontwikkeling van ruitersporen. Een gezamenlijke aanpak waarbij alle actoren worden betrokken, draagt automatisch bij tot minder conflicten op het terrein.

Ook het gebruik van privé-gronden door ruiters en menners zorgt soms voor problemen. Sommige private eigenaars weigeren plots een verdere doorgang op hun gronden, wat uiteraard voor de betrokken ruiter of menner allesbehalve aangenaam is. Anderzijds hebben eigenaars natuurlijk ook hun rechten om hun privé-eigendom al dan niet open te stellen voor derden.

Om ook op dit vlak misverstanden en problemen te vermijden, kan een modelovereenkomst uitgewerkt worden waarin de privé-eigenaar onder strikte voorwaarden aan ruiters en menners een toelating geeft tot doorgang.

Tijdens de dialoogdagen kwam ook de site Groenendaal aan bod. De sector pleit voor het behoud van deze site. Er is intussen initiatief genomen om een vzw (genaamd Recreatieve Site Groenendaal) op te richten met als doel van Groenendaal een recreatieve en toeristische site te maken, waar de paardensector een belangrijke rol blijft spelen, ingekaderd in een totaalproject voor natuur en bos.

Acties	Wie	timing
Overleg met toeristische diensten in functie van het vastleggen van ruiterroutes	Vlaams paardenloket	2009
Overleg met diverse overheidsdiensten omtrent inventaris, aanleg, beheer en toegankelijkheid van ruitersporen <ul style="list-style-type: none"> • In bossen • Op jaagpaden • Op trage wegen 	Minister van Plattelandsbeleid met Agentschap Natuur en Bos/Natuurpunt/Regionale Landschappen/... Nv Waterwegen en Zeekanaal/ nv De Scheepvaart VVSG/ vzw Trage Wegen/...	2009
Opmaak van een modelcontract voor het gebruik van privégronden door derden	Vlaamse Landmaatschappij Vzw Landelijk Vlaanderen	2009
Overleg rond site Groenendaal	Minister van Plattelandsbeleid samen met Vzw site Groenendaal, minister van Leefmilieu en minister van Ruimtelijke Ordening	1ste helft 2009

ACTIE 8: OVERLEG INZAKE STEDENBOUWKUNDIGE VERGUNNINGEN

Situering

De planologische bestemming van een paardenhouderij met haar inherent verbonden aanhorigheden, moet in de ruimtelijke ordening uitgeklaard worden. Er zijn weliswaar reeds een aantal mogelijkheden voorzien (zoals de Ministeriële Omzendbrieven van respectievelijk 8 juli 1997 en 25 januari 2002) die kansen bieden voor een aantal initiatieven, maar de sector kaart tijdens de dialoogdagen aan dat er op vandaag nog te veel onduidelijkheid is en dat de interpretatieruimte voor de verschillende (adviesverlenende) instanties en overheden te groot is. Soms wordt ten onrechte een ontwikkeling geweigerd of juist toegestaan. Het inventariseren van de problemen door het uitwerken van een visie, het geven van criteria en het definiëren van verschillende bedrijfstypen en voorzieningen, kan reeds een grote bijdrage leveren voor een uniformisering van het beleid en de uitvoering ervan.

Tevens pleit de sector voor een vereenvoudiging van de milieuwetgeving. In het ontwerpbesluit omtrent de doorvoering van technische actualisering van de titels I en II van het Vlaamse Reglement betreffende de Milieuvergunning (VLAREM), goedgekeurd door de Vlaamse regering op 19 september 2008, is reeds een belangrijke aanpassing voorzien. Zo wordt de organisator van een ruitertornooi onder bepaalde voorwaarden, vrijgesteld van vergunningsplicht. De sector pleit voor een verdere vereenvoudiging, zeker voor die zaken waarmee de sector wordt geconfronteerd, maar die eigenlijk niet voor hem bedoeld zijn.

Acties	Wie	timing
Oprichten werkgroep met betrekking tot de problematiek van de stedenbouwkundige vergunningen	Minister van Plattelandsbeleid	Januari 2009

ACTIE 9: OVERLEG INZAKE VERPLICHTE VERZEKERING

Situering

De sector gaf tijdens de dialoogdagen aan dat een juiste verzekering afsluiten, zowel voor ruiter en menner als voor het paard, enorm belangrijk is. Het houden van paarden, het paardrijden op de openbare weg, het fokken van paarden,... het zijn allemaal activiteiten die bepaalde risico's inhouden.

Het hoeft geen betoog dat iedereen zich tegen deze risico's zo goed als mogelijk moet wapenen. Dit kan enkel door het afsluiten van een gepaste verzekering. Voor elk lid van een erkende (sport)federatie gebeurt dit automatisch via zijn lidmaatschap, doch voor alle anderen is dit enkel op vrijwillige basis.

In de praktijk stelt men vast dat velen echter niet of onvoldoende verzekerd zijn en de mogelijk zeer zware gevolgen hiervan bij een ongeval onvoldoende inschatten. De sector pleit daarom zelf – in het belang en ter bescherming van eenieder die met paarden begaan is – voor de invoering van een verzekeringsplicht.

Acties	Wie	timing
Overleg met federaal minister van Financiën, bevoegd voor de verzekeringssector	Minister van Plattelandsbeleid	2009

© Foto: VLM – Tinne Bax

ACTIE 10: OVERLEG INZAKE HERWAARDERING PAARDENRENSECTOR

Situering

De paardenrennen in Vlaanderen zitten in een diepe crisis. De inkomsten uit de weddenschappen lopen terug, de sector stapelt de verliezen op waardoor organisatoren van paardenkoersen hun prijzengeld moeten verlagen. En omdat de paardenrennen nagenoeg niks meer opleveren, wordt het steeds minder interessant om renpaarden te fokken. Om deze evolutie een halt toe te roepen en te zoeken naar oplossingen, heeft de sector zich gegroepeerd in een vzw Vlaamse Federatie voor Paardenwedrennen (VFP).

Acties	Wie	timing
Overleg inzake herwaardering paardenrensector	Minister van Plattelandsbeleid samen met de Vlaamse Federatie voor Paardenwedrennen en Minister van Begroting	1ste helft 2009

© Foto: Karin Donckers

ACTIE 11: OVERLEG EN SENSIBILISERING MET FOD VOLKSGEZONDHEID EN LANDBOUW EN HET FAVV

Situering

Ingevolge de mondiale opwarming van het klimaat is het niet langer ondenkbaar dat ook in Vlaanderen paarden geconfronteerd worden met de uitbraak van (tropische) paardenziektes. Dergelijke ziektes die tot voor tientallen jaren totaal onbekend waren in Europa, verdienen meer en meer onze aandacht. Deze ziektes komen steeds dichterbij ons, onder meer als gevolg van intenser verkeer en interactie tussen de continenten. Indien een dergelijke ziekte uitbreekt, zal het verkeer en de handel in paarden, het transport en het gebruik ervan gedurende een bepaalde periode moeten worden stilgelegd. Dit zal een zeer groot economisch verlies inhouden. Het is van groot belang dat er snel en adequaat kan opgetreden worden. Daarom is het cruciaal dat de overheid zo snel mogelijk gepaste maatregelen kan nemen bij de uitbraak van dergelijke ziektes.

Acties	Wie	Timing
Overleg tussen FOD Volksgezondheid en FOD Landbouw - FAVV met als doel het opstellen van een draaiboek bij uitbraak van een (tropische) paardenziekte	Departement Landbouw en Visserij VCP → BCP	2008-2009
Sensibilisering: seminarie 'emerging diseases bij paarden'	VCP → BCP	Februari 2009
Overleg met de sector bij de voorbereiding van nieuwe regelgeving inzake dierenwelzijn	Departement Landbouw en Visserij FOD Volksgezondheid, FOD Landbouw, FAVV	2009

Hefboom V

Vereenvoudiging, aanpassing en transparantie van regelgeving

De paardensector is een sector die heel divers is en gaat van zuiver landbouw over (top)sport tot zuivere recreatie en hobby. Dit heeft als gevolg dat de sector geconfronteerd wordt met een hele resem regels, richtlijnen en wetgevingen. Heel wat van deze regels zijn vandaag onvoldoende accuraat en houden te weinig rekening met de evolutie van de laatste decennia. Bepaalde regelgeving vergt dan ook een aanpassing en/of actualisatie, andere is dan weer dermate ingewikkeld geworden dat heel wat mensen binnen de sector de bomen door het bos niet meer zien. Een vereenvoudiging dringt zich dus op.

Ook hier is overleg met de sector opnieuw de sleutel tot succes.

ACTIE 12: UPDATEN EN ACTUALISEREN VAN DE VERKEERSREGELGEVING

Situering

Heel wat ruiters en menners zijn onvoldoende vertrouwd met de regelgeving die specifiek betrekking heeft op het verkeer met rijdieren en het vervoer van paarden. Gelukkig komen ongevallen met paard en koets, in vergelijking met andere verkeersongevallen, zelden voor. Desondanks zijn bij ongevallen de gevolgen soms niet te overzien.

Daarom is het nuttig dat iedereen op de hoogte is van de verkeersreglementering, zowel de ruiters en menners, alsook de andere weggebruikers. Doel is de veiligheid van alle weggebruikers maximaal te garanderen.

Vandaag bestaat reeds een “Wegcode voor ruiters en menners – Met paard en rijtuig onderweg” waarin de wegcode, de wegverkeerswet, het rijbewijs, het vervoer van rijdieren, de reglementering omtrent de aanhangwagen en de aansprakelijkheidsproblematiek, zijn opgenomen. Dit boek is vanuit een juridisch oogpunt opgesteld.

Om ervoor te zorgen dat alle betrokkenen voldoende op de hoogte zijn van de verkeersreglementering, dient de verkeersregelgeving op een toegankelijke manier gecommuniceerd te worden.

Daarnaast is het ook nodig een aantal bepalingen in de wetgeving te actualiseren. Zo gaat het bijvoorbeeld niet langer op, om met een lampje vooraan en een kaars achteraan, met een koets rond te rijden. Toch is men vandaag de dag op deze manier nog steeds in orde met de verkeerswetgeving. Binnen het huidige drukke verkeer is het noodzakelijk dat koetsen gekeurd worden, zij schijfremmen hebben en van een elektrische verlichting voorzien zijn.

Daarom vraagt de sector dat de verkeersreglementering gescreend zou worden voor wat de regelgeving met impact op paarden betreft en dat de regelgeving, waar nodig, zou aangepast worden aan de noden van vandaag.

Acties	Wie	timing
Verkeersregelgeving updaten en actualiseren in overleg met FOD Mobiliteit en Verkeer	Wergroep verkeersreglementering	2008-2009

ACTIE 13: REGELGEVING INZAKE SPELEN EN (SPORT)WEDDENSCHAPPEN

Situering

Er bestaat vandaag een taks op spelen en weddenschappen. Deze taks is gegroeid vanuit de weddenschappen die op de renbanen – via de erkende gokmaatschappijen (LADBROKE, PMU, bookmakers...) – georganiseerd werden. Op de inleggelden werd aan de basis een taks geheven, zodat de winsten uit dit gokken, voor de winnaars niet meer belastbaar zouden zijn. Het gaat dus over weddenschappen op de renbanen met paarden. De opbrengst hangt af van de gespeelde inzet, van de kans op wie de wedren wint en van de gespeelde variabele coëfficiënt die permanent wijzigt naar gelang de inzetten. De winst hangt dus van diverse externe factoren af. Deze weddenschappen worden georganiseerd door organisaties die van de Kansspelcommissie een vergunning hebben gekregen.

In sommige regio's zijn belastingcontroleurs werkzaam die VLP-organisatoren van paardenwedstrijden (jumping, dressuur, menen, eventing...) ambtshalve taxeren op de inschrijfgelden die sportbeoefenaars forfaitair dienen te betalen om hun sport te beoefenen. Deze controleurs vragen ook om een waarborg (zoals voorzien in de voorwaarden om weddenschappen te mogen organiseren) vooraf te deponeren bij de waarborg- en depositokas.

Deze invorderingen blijken evenwel zeer lokaal. Ook andere erkende sportfederaties die inleggelden vragen voor sportwedstrijden (tennis, motorcross, golf, ...) zouden hier amper of niet mee geconfronteerd worden. Er bestaan dus grote verschillen en onduidelijkheden. Daarom vragen de sportfederaties verduidelijking inzake deze problematiek.

Acties	Wie	timing
Verduidelijken van bestaande regelgeving inzake de belasting op spelen en sportweddenschappen	Sportfederaties	2009
Opmaak nieuw wetsontwerp over de reglementering van spelen en weddenschappen	Staatssecretaris voor de Coördinatie van de Fraudebestrijding	2009

ACTIE 14: AANPASSEN KUSTCODEX

Situering

Paardrijden op het strand is iets waar vele ruiters van dromen. Vlaanderen beschikt gelukkig over een kustlijn van bijna 70 kilometer. Iedereen is er zich intussen van bewust dat er op bepaalde ogenblikken van het jaar (bijv. tijdens de grote vakantie) niet onbeperkt op het strand mag gereden worden en iedereen weet intussen ook dat alle verkeer met paarden en rijdieren in het ganse duinengebied verboden is en dat er steeds zo dicht mogelijk tegen de waterlijn moet gereden worden.

Het vraagt echter al heel wat meer onderzoekswerk om de data te achterhalen vanaf dewelke er niet meer mag gereden worden op het strand alsook wanneer die regeling precies ingaat. Of hoe zit het met het rijden in de daartoe speciaal aangelegde duinpaden? Moeten de paarden overal voorzien zijn van een identificatienummer? De reglementering hierrond is zeker niet uniform over de ganse kustlijn. Zij verschilt van kustgemeente tot kustgemeente. Dat heeft voor gevolg dat elke ruiter die met zijn of haar paard het strand wil betreden, zich vooraf eerst grondig moet informeren bij de respectievelijke gemeente(n), wil hij/zij volgens de geldende regels paardrijden en aldus een verbalisatie voorkomen.

Een poging om een uniform gemeentelijk reglement (kustcodex) uit te werken met de betrokken gemeentebesturen geldig over de ganse kustlijn, heeft reeds in het verleden plaatsgevonden. De sector vraagt om het overleg terug aan te gaan met als doel een uniforme regelgeving voor de ganse Vlaamse kust uit te werken.

Acties	Wie	timing
In samenspraak met het Coördinatiepunt 'Duurzaam Kustbeheer' onderzoeken hoe een uniforme regelgeving voor de ganse Vlaamse Kust kan uitgewerkt worden (Kustcodex).	Minister van Plattelandsbeleid	2009

Hefboom VI

Structurele ondersteuning, een duurzame stimulans voor de paardenhouderij

Om de kansen van de paardenhouderij te vrijwaren en te stimuleren, is het belangrijk dat er voorzien wordt in structurele ondersteuning. Deze ondersteuning moet ertoe bijdragen dat de paardenhouderij de nodige mogelijkheden krijgt om zich verder te ontwikkelen, op een manier die bijdraagt tot een duurzaam, vitaal en kwalitatief platteland.

Belangrijke initiatieven op dit vlak zijn:

- enerzijds de mogelijkheden in het kader van het Programma voor Plattelandsontwikkeling van Vlaanderen (PDPO) uitbreiden
- anderzijds het uitbouwen van een Vlaams paardenloket.

ACTIE 15: NIEUWE MAATREGEL VOOR DE PAARDENHOUDERIJ IN KADER VAN HET PDPO

Het PDPO is van groot belang voor de leefbaarheid van het platteland en van de landbouwsector in Vlaanderen. Het omvat maatregelen die de landbouwsector en het platteland op economisch, ecologisch en socio-cultureel vlak moeten versterken.

Aangezien de paardenhouderij in Vlaanderen als een belangrijke economische drager van het platteland wordt beschouwd, zal er een initiatief genomen worden om binnen as 3 en as 4 van het PDPO een maatregel uit te werken die specifiek is gericht op het stimuleren van de paardenhouderij. Jaarlijks worden in de 5 Vlaamse provincies oproepen gelanceerd.

In totaal bedraagt het budget (Europa, Vlaanderen en de provincies samen) voor de totale periode van het PDPO II (2007-2013) meer dan 72 miljoen euro.

Acties	Wie	Timing
Uitwerken van een nieuwe maatregel binnen PDPO specifiek gericht op de paardenhouderij in Vlaanderen	Minister van Plattelandsbeleid	2009

ACTIE 16: UITBOUW VAN EEN VLAAMS PAARDENLOKET

Situering

Doorheen de dialoogdagen is duidelijk geworden dat binnen de paardensector een grote nood bestaat aan informatie. Momenteel is er in Vlaanderen geen aanspreekpunt waar de paardenhouder met zijn specifieke vragen of noden terecht kan. Maar ook bij de overheid is er een tekort aan informatie over de paardenhouderij. Zo is het voor de overheid niet altijd even duidelijk wie zij dient aan te spreken met betrekking tot onderwerpen die een impact hebben op de paardenhouderij. Vanuit de sector is er duidelijk vraag naar zo'n eenduidig aanspreekpunt.

Om aan deze verzuchtingen tegemoet te komen, groeide bij de sector tijdens de dialoogdagen het voorstel een Vlaams Paardenloket op te richten dat enerzijds als partner van de sector en de overheid kan optreden en anderzijds ook kan instaan voor advisering en informatieverstrekking. Zowel de overheid, de sector, alsook de talrijke individuele paardenliefhebbers, hebben alle belang bij de oprichting van een Vlaams Paardenloket.

Voor de operationalisering van het paardenloket zullen een 3-tal personeelsleden instaan.

Belangrijk is dat naast het paardenloket de Vlaamse Confederatie van het Paard (VCP) blijft optreden als spreekbuis of belangenverdediger voor de volledige sector terwijl de individuele organisaties bevoegd blijven voor de onderwerpen die betrekking hebben op hun eigen werking. Dit betekent dat voor de vele aspecten die betrekking hebben op de volledige sector (milieuwetgeving, ruimtelijk ordening, dierenziektenbestrijding, BTW,...) de VCP de koepel is waarbinnen de afstemming van de sector plaatsvindt. Nadien treedt de VCP als spreekbuis op en verdedigt zij indien nodig de belangen van de sector. De sector vraagt dat er op termijn een algemene erkenning komt van de VCP en niet enkel voor het luik fokkerij.

Het Vlaams paardenloket heeft een 3-ledige functie:

1. Het moet een **contact- en aanspreekpunt** zijn waar elke paardenhouder of iedereen die actief is binnen de sector bij terecht kan en waar men verder kan geholpen worden met zijn individuele problemen of zorgen. Een soort Vlaams aanspreekpunt voor de paardensector waar begeleiding en ondersteuning sleutelbegrippen zijn. Het loket antwoordt waar kan en/of verwijst door naar de juiste persoon, organisatie of overheid.
2. Het moet voor de overheid en de sector de **partner bij uitstek** zijn om te onderzoeken of thema's of problemen al dan niet een vertaling in regelgeving moeten krijgen, om dossiers voor te bereiden, om projectvoorstellen te maken, om studies uit te voeren, om aan gegevensverzameling te doen, om analyses uit te voeren van situaties en voorvallen... Wanneer het loket bij de uitvoering van zijn opdracht te maken krijgt met problemen die hun oorsprong vinden in onduidelijke procedures, gebrekkige regelgeving, inadequate toepassingen,... dan dient zij dit te signaleren aan de VCP zodat binnen de VCP hierover een standpunt kan bepaald worden.
3. Het moet een **kennis- en een documentatiecentrum** zijn waar men informatie kan vinden over mogelijke raakvlakken waarmee de paardenhouderij geconfronteerd wordt. Een dergelijke informatieoverdracht kan gebeuren via de uitgifte van brochures, de uitbouw van een website, elektronische nieuwsbrieven, studiedagen, beursdeelnames, ...

Acties	Wie	Timing
Uitbouw van een paardenloket - als aanspreekpunt voor de paardenhouder - als partner van de overheid en de sector in functie van de ontwikkeling van beleid - als kennis- en documentatiecentrum	Minister van Plattelandsbeleid	1ste helft 2009

Colofon

Vlaamse overheid

Redactie “Vlaamse Actieplan Paardenhouderij”
Rudi Eerdeken, Jan De Boitselier, Evelyne Goemaere,
Eddy Laeremans, Carine Luys, Ludo Naessens, Theo Sleuwaegen,
Raf Steegmans, Gerlinde Verdoodt, Lies Vlamynck, Mark Wentein.

Administratie

Vlaamse Landmaatschappij
Gulden-Vlieslaan 72
1060 Brussel
Tel: 02/543.72.00
Fax: 02/543.73.99

Verantwoordelijke uitgever

Ir. Guido Clerx
Gedelegeerd Bestuurder, wmd.

Vormgeving: www.cayman.be

Druk: www.vandenbroele.be

Depotnummer: D/2009/6.375/2

© Vlaamse Landmaatschappij

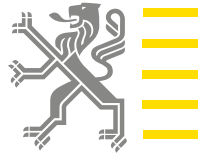
Alle rechten voorbehouden. Overnamen van gedeelten van de tekst in publicaties met een educatief of wetenschappelijk doel is toegelaten mits bronvermelding.

Het document is beschikbaar op www.vlm.be.

Vlaamse overheid

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ SAMEN INVESTEREN IN DE OPEN RUIMTE